

สื่อสร้างสรรค์ฉบับวิจัย

ฉบับเดือนกุมภาพันธ์ 2560

อาจารย์ ดร. สุตาภา คุณสุข
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

สถาบันวิจัยและพัฒนา

สื่อบทสื่อกสร้างสรรค์งานวิจัยในสาขาวิชาชีววิทยา ที่น่าสนใจมาฝากฉบับนี้เป็นงานวิจัยเรื่อง **การจัดการทรัพยากรปูม้าอย่างบูรณาการเพื่อความยั่งยืน : กรณีศึกษาอำเภอคู้กระเปาะ จังหวัดจันทบุรี** เป็นผลงานวิจัยของ อาจารย์ ดร. สุตาภา คุณสุข คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนจากงบประมาณแผ่นดินของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ปีงบประมาณ 2558 ซึ่งงานวิจัยดังกล่าวมีแนวคิดมาจากการที่ มีการตั้งธนาคารปูม้าขึ้นมาซึ่งที่อำเภอคู้กระเปาะ บริเวณศูนย์ศึกษาการพัฒนาอำเภอคู้กระเปาะ และมีการปล่อยลูกปูม้าลงสู่อ่าวจำนวนมาก แต่ยังไม่มีการศึกษาใดที่ทำการศึกษาว่าปูม้าที่ปล่อยไปนั้น ได้เจริญเติบโตขึ้น แล้วทำให้ทรัพยากรปูม้าในอ่าวนั้นมีจำนวนเพิ่มขึ้นหรือไม่ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความประสงค์จะดำเนินการวิจัย

โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อ 1) ประเมินสภาพของทรัพยากรปูม้า ภายหลังจากตั้งธนาคารปูม้า บริเวณอำเภอคู้กระเปาะ จังหวัดจันทบุรี โดยศึกษาจากตัวชี้วัดทางชีววิทยา และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางในการเพิ่มผลผลิตปูม้าในด้านอื่น ๆ เช่น การศึกษาชีววิทยาการสืบพันธุ์ของปูม้าไขนอกกระดอง เพื่อกำหนดขนาดแรกจับปูม้า เป็นต้น

วิธีดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยเริ่มตั้งแต่ การเก็บตัวอย่างปูม้าในภาคสนามทุกเดือนตลอดทั้งปี เพื่อวิเคราะห์หาตัวชี้วัดทางชีววิทยาในการนำไปประเมินสภาพของปูม้าในอำเภอคู้กระเปาะ ได้แก่ อัตราส่วนของประชากรปูม้าเพศผู้ เพศเมีย สัดส่วนของปูม้าในระยะวัยอ่อนและตัวเต็มวัย จากทั้งเครื่องมือประมงทั้งสองแบบ คือ ลอบปูม้า และอวนจมปูม้า การศึกษาค่าผลผลิตประชากร ได้แก่ ค่าการเกิด การตาย การเข้าทดแทนที่ของปูม้าวัยอ่อนในแต่ละช่วงเดือน รวมไปถึงอัตราการใช้ประโยชน์ปูม้าภายในรอบปี นอกจากนี้ยังได้มีการสร้างความเข้าใจให้กับชาวประมง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำประมงปูม้าให้มีความตระหนักถึงความสำคัญของปูม้า และแนวทางการดำเนินการในการอนุรักษ์ทรัพยากรปูม้าให้มีไว้ใช้ได้อย่างยั่งยืนโดยการสร้างและใช้แบบจำลอง

เชิงบูรณาการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องการทำประมงปูม้า แหล่งหญ้าทะเลที่เป็นที่อยู๋ของปูม้าวัยอ่อน และผลกระทบต่อสัตว์น้ำพลอยได้

ภาพกิจกรรมการศึกษาทรัพยากรปูม้า ณ อ่าวคู้งกระเบน จังหวัดจันทบุรี

ผลการวิจัย พบว่าแนวโน้มของประชากรปูม้าในอ่าวคู้งกระเบนนั้นเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยพิจารณาจากตัวชี้วัดทางชีววิทยาที่สำคัญ ได้แก่ ประชากรปูม้าเพศเมียมีมากกว่าเพศผู้ นั่นแสดงว่าจะมีแม่ปูที่สมบูรณ์เพศสืบพันธุ์และวางไข่ให้ประชากรปูม้ามากขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่าสัดส่วนของปูม้าตัวเต็มวัยมีเพิ่มขึ้น ซึ่งแสดงถึงว่าจะมีการวางไข่ที่อัตราการฟักไข่และอัตราการรอดตายเข้าสู่ช่วงการประมงเพิ่มขึ้น สำหรับการศึกษาค่าอัตราการนำปูม้ามาใช้ประโยชน์ในปัจจุบันพบว่ามีค่าลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับการศึกษาก่อนหน้านี้ สำหรับการสร้างและใช้แบบจำลองเชิงบูรณาการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องการทำประมงปูม้า และผลกระทบต่อสัตว์น้ำพลอยได้ ผลการศึกษาพบว่าชาวประมงเป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญและจำเป็นต้องเสริมสร้างความรู้ความตระหนักเกี่ยวกับการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์สัตว์น้ำพลอยได้ จึงได้มีการสร้างแบบจำลองทางความคิด (Conceptual model) และสร้างแบบจำลองในรูปแบบเกมสวมบทบาทสมมุติที่มีคอมพิวเตอร์ช่วยคำนวณค่าตัวแปร

(Computer-assisted role-playing game) ซึ่งทำให้ชาวประมงมีความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของสัตว์น้ำพลอยได้มากขึ้น

นอกจากนี้จากผลการวิจัยดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยมีแนวคิดหรือข้อเสนอแนะ เพื่อการขยายผลหรือต่อยอดงานวิจัย ที่คาดว่าจะเป็ประโยชน์ต่อไปคือ ควรห้ามไม่ให้มีการจับปูม้าที่ขนาดความกว้างกระดองน้อยกว่า 8 เซนติเมตร เพิ่มจากขนาดที่กำหนดเป็มาตรฐานในปัจจุบัน ซึ่งอยู่ที่ 6 เซนติเมตร และควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกาเพิ่มขนาดตาลอบเป็ 3 นิ้ว การดำเนินการทำธนาคารปูม้าต่อไปควบบคู่ไปกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งหญ้าทะเลเป็พื้นที่หลบภัย และหาอาหารสำหรับลูกปูม้าในระยะชูเอ็ย และเมกาโลปลาซึ่งปล่อยจากธนาคารปูม้า และที่สำคัญควรมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับระบบการทำประมงปูม้า เพื่อระดมความร่วมมือเกี่ยวกับการวางแผนการใช้ประโยชน์ปูม้าอย่างยั่งยืนร่วมกัน

ข้อมูลจาก

อาจารย์ ดร. ชุตานา คุณสุข หัวหน้าโครงการวิจัย โทรศัพท์มือถือ : 097-2437360

ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

อาจารย์ ดร. พงษ์ชัย ดำรงโรจนวัฒนา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (คณะวิจัย)

อาจารย์ ดร. พรพิมล กาญจนวาส คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ (คณะวิจัย)

นายปรีชา ปราบสมุทร กลุ่มประมงลอบปูม้า ตำบลคลองขุด โทรศัพท์มือถือ : 089-9356677

ขอเชิญนักวิจัยที่สนใจ ร่วมส่งบทสังเคราะห์งานวิจัยเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ในสารวิจัยรำไพพรรณี
ได้ที่ E-mail : Reseaech_rbru2010@hotmail.com โทรศัพท์มือถือ : 086-4402639